

Interview Ignaas Devisch: “De Samenlevingsdienst biedt jongeren een prima plaats om langzaam burger te worden”

Ignaas Devisch is professor filosofie, medische filosofie en ethiek aan de UGent. Hij denkt, schrijft en spreekt over de samenleving in al haar facetten en wou ons dan ook graag ontvangen in zijn herenhuis in Gent voor een openhartig gesprek over de rol van een Samenlevingsdienst in ons land. Een gesprek waaruit blijkt dat hij de Samenlevingsdienst niet enkel een warm hart toedraagt, maar ook erg begaan is met de leefwereld van jongeren. Getuige daarvan zijn het begrip dat hij toont voor de moeilijkheden waarmee gen Z'ers vandaag worden geconfronteerd en zijn pleidooi om als jongere de tijd te krijgen in het leven.

U bent lid van ons steuncomité. Waarom vindt u dat belangrijk?

In eerste instantie probeer ik altijd in het zicht te houden waar de jongere generaties mee bezig zijn. Een tweede grote motivatie is de maatschappelijke betrokkenheid. Oudere generaties verkondigen soms dat jongeren die niet zouden vertonen, maar ik geloof daar niets van. Ik zie heel veel engagement. Ik denk dat de Samenlevingsdienst een mooie plaats kan zijn om jongeren zich maatschappelijk te laten engageren en positioneren. Ook om aan de rest van de samenleving duidelijk te maken dat er weldegelijk jongeren zijn die zich daartoe bereid verklaren. We leven in een spannende tijdsperiode waarin doemdenkerij erg aanwezig is. Er is dus nood aan een beetje positiviteit en engagement om de samenleving draaiende te houden.

Wat kan de Samenlevingsdienst betekenen voor jongeren?

Elkaar vinden en niet enkel van achter een scherm. Het letterlijk bijeenkomen, delen van visies en leren omgaan met georganiseerd meningsverschil. Dat vind ik heel belangrijke eigenschappen voor jonge burgers. En ook het idee dat je leven meer is dan wat je er zelf van maakt, aangezien de mens als een sociaal dier in een groter geheel functioneert. De Samenlevingsdienst biedt een prima plaats om daar langzaam in te rollen en bij wijze van spreken langzaam burger te worden.

Jongeren krijgen bij ons ook de tijd om na te denken over wat ze willen in het leven. Welgekomen in de hectische wereld van vandaag?

Als filosoof heb ik niets tegen nadenken en ook de tijd daarvoor krijgen. Er staat heel veel druk op jongeren van pakweg 18 jaar. Daarvan wordt verwacht dat ze zich snel in alles inpassen en presteren. Het leven dient één aaneenschakeling van successen te zijn. Ik denk dat het goed is om daar wat tegenin te gaan. Het gestruikel hoort er gewoon bij en je kan niet leven van de druk van het presteren alleen. Onze samenleving heeft de neiging om meteen antwoorden te zoeken voor alles wat zich voordoet, maar dat kan gewoonweg niet.

Ik denk dat de Samenlevingsdienst bovendien een rol kan spelen in de capaciteit om met je vrijheid om te gaan. Want je kunt mensen wel de keuze geven om allerlei dingen te doen, als we niet hebben geleerd hoe we daarmee moeten omgaan, dan zal het foutlopen. Het is net omdat alles mogelijk is, dat het veel moeilijker is geworden. De dilemma's worden op die manier veel talrijker en zwaarder. We moeten daarmee leren omgaan, want de kansen die we krijgen zijn groot. De Samenlevingsdienst kan in praktijken van dialoog en omgaan met elkaar ook versterkend zijn om in alle rust te kunnen nadenken over wat de keuze is die aansluit bij jezelf.

Uit onderzoek blijkt dat het vertrouwen in ons democratisch model ook bij jongeren tanende is. Door de impact die we hebben op jongeren en het traject dat ze bij ons volgen proberen we bij te dragen aan het democratisch vertrouwen.

We moeten ons er allemaal van bewust zijn hoe democratie werkt en wat daarvoor nodig is. Omgaan met democratie vraagt om overleg, discussie en compromis. Dat is geen gemakkelijke opgave, maar wel deel van het burgerschap waar we onszelf voortdurend moeten in heropvoeden. Want naast onze democratische instellingen is ook dat burgerschap nodig. Daar kunnen jullie vormingen en organisatie een bijdrage tot zijn. De Samenlevingsdienst is als het ware een 'minidemocratie'. Een soort microkosmos waarin je leert functioneren om daarna grotere stappen in de maatschappij te zetten.

“Van alle taken die de overheid zich kan of mag toe-eigenen, zijn huisvesting, onderwijs en zorg de belangrijkste.” (Ignaas Devisch - 26/09 – De Standaard)

U doceert medische filosofie en bent er ook van overtuigt dat dit domein (zorg), samen met onderwijs een van de belangrijkste sectoren is. We bieden als organisatie projecten aan binnen beide sectoren. Hoe ziet u de rol van zorg binnen een samenleving en ziet u het als positieve evolutie dat jongeren hier door onze organisatie mee bezig kunnen zijn?

Zeker en vast, want we komen er vroeg of laat allemaal mee in contact. Denk aan de zorgsector: daar denk je nog niet aan als je jong bent en aan de start van je carrière staat. Maar tegelijkertijd zit je in het leven wel met veel onverwachte wendingen en moet de samenleving dat kunnen opvangen. Als het fout gaat en je staat alleen, dan wordt het al snel héél vervelend. We moeten beseffen dat het leven een soort tragische, kwetsbare zaak is. En dat in onze zorgstaat enorm veel voorzieningen zijn om ons daarbij te helpen. We leven in een zeer welvarend land op dat vlak. Dat kan alleen maar doordat er maatschappelijk ook heel veel bereidheid is om dat alles in stand te houden. Want als je aan de meeste mensen vraagt om goed na te denken over solidariteit, vinden ze dat een belangrijk gegeven. Ik denk dus dat daar wel een zekere alertheid voor moet blijven voor bestaan en dat we die sector niet mogen afbouwen omdat zorg nu eenmaal veel geld kost. Mochten we niet voor elkaar zorgen, dan wordt de prijs die we betalen nog veel groter.

De Samenlevingsdienst is vrijwillig en heeft dus geen verplichtend karakter. Ziet u dat als positief?

Mocht het een verplicht gegeven zijn, zou het een totaal ander karakter hebben. Vroeger moest je kiezen tussen een burgerdienst en een militaire dienst, maar het vrijwillige karakter van jullie organisatie is meer geschikt voor onze tijd. Het woord plicht past ook gewoon niet goed in deze periode. Als je dus kan aantonen wat mensen aan voordeel ervaren uit een Samenlevingsdienst, is dat een veel positiever verhaal.